

DE AVONTUREN VAN
SUSKE EN WISKE

DE BLAUWE REEKS - DEEL 1

door
WILLY VANDERSTEEN

STANDAARD UITGEVERIJ

Foto titelpagina: Vandersteen en Hergé samen in gesprek in de Beerselse herberg

Tekst: Marcel Wilmet en Niels van der Made
Coverontwerp: LeukOntwerp!
Opmaak dossier: Kris Demey

© 2020 Standaard Uitgeverij,
Franklin Rooseveltplaats 12, 2060 Antwerpen
DJ/2020/0034/42
ISBN 978 90 02 27024 6

Standaard Uitgeverij heeft geprobeerd voor deze publicatie alle rechthebbenden van de foto's en afbeeldingen te achterhalen. Mocht u desondanks foto's of afbeeldingen tegenkomen, waarvan u rechthebbende bent en u heeft geen toestemming gegeven voor de publicatie ervan, gelieve dan contact op te nemen met ons. Daarnaast heeft Standaard Uitgeverij ook geprobeerd om de originele beelden zo dicht mogelijk te benaderen.

Alle rechten van reproductie, vertaling en aanpassing zijn uitdrukkelijk voorbehouden voor alle landen.

Voor meer info: info@standaarduitgeverij.be
www.studiovandersteen.be
www.fameuzefanclub.nl

En toen was Wiske plots mignonne

Nazomer 1948. Willy Vandersteen (toen 35) en Georges Remi (41), alias Hergé, staan zij aan zij gebogen over een net geïnkte pagina van Suske en Wiske. De geestelijke vader van Kuifje kijkt streng toe, wijst details aan, formuleert nu en dan een opmerking, keurt hier en daar iets af en geeft goede raad. De tekenaar van de plaat kijkt vanuit zijn ooghoeken op naar zijn imponerende collega, zucht eens diep, beheerst zich, blijft bij de les en luistert. Hij luistert om nooit meer te vergeten. Hier wordt stripgeschiedenis geschreven.

Is de eerste persoonlijke ontmoeting tussen beide reuzen van het Belgisch beeldverhaal echt zo verlopen? Best mogelijk. Het geschetste tafereel vat hoe dan ook perfect samen hoe Willy Vandersteen uiteindelijk werd opgenomen in de ploeg van het weekblad *Tintin/Kuifje*. Hij zou er van 1948 tot 1959 een reeks adembenemende meesterwerken creëren, waaronder de beroemde blauwe reeks.

Wat aan onze openingsscène voorafging, was trouwens ook een mijlpaal in de kronieken van het vaderlandse beeldverhaal. Op 26 september 1946 lanceerde de Brusselse uitgeverij Les éditions du Lombard het jeugdblad *Tintin* en zijn Vlaamse tegenhanger *Kuifje*. Het succes was onmiddellijk en overweldigend, vooral in de hoofdstad en in het zuiden van het land. Geen wonder, want het personage dat zijn naam verleende aan het tijdschrift was al ruim vijftien jaar een begrip in het Franstalige deel van België. Zelfs in Vlaanderen verkocht *Tintin* aanvankelijk beter dan *Kuifje* bij de kinderen van de Franssprekende bourgeoisie, die er destijds nog zeer

nadrukkelijk aanwezig was. De verkoopcijfers spreken voor zich. Iets meer dan een jaar na de start van het tijdschrift, moest een inlegblad worden gedrukt als promotie voor *De krab met de gulden scharen*, de allereerste animatiefilm met Kuifje in de hoofdrol. De filmmaker bestelde bij de Brugse drukkerij Herreboudt tachtigduizend exemplaren in het Frans en twintigduizend in het Nederlands.

Een genadeloze njet

Deze gapende oplagekloof tussen beide tijdschriften was zonder meer onaanvaardbaar voor Raymond Leblanc. De grote baas van Lombard besepte wel dat *Kuifje* op dat ogenblik niet veel meer was dan de vertaalde versie van *Tintin*, een zusterblad met weinig meerwaarde en zonder Vlaamse insteek. Karel Van Milleghem, hoofdredacteur-vertaler en manusje-van-alles bij *Kuifje*, had het probleem al eerder aangekaart bij zijn uitgever. Leblanc

Van Milleghem in de krantenversie van *De knokkersburcht* (1953)

vertrouwde zijn jonge en dynamische medewerker volkomen en samen gingen ze op zoek naar Vlaams talent om hun blad inhoudelijk te verrijken. Zo belandde het tweetal bij – onder meer – Willy Vandersteen, die bovenaan hun verlanglijstje prijkte. In Vlaanderen was de tekenaar op dat ogenblik al beroemd dankzij Suske en Wiske-klassiekers als *Op het eiland Amoras*, *De vliegende aap* en *De Zwarte Madam*.

Toen de drie mannen elkaar in Brussel ontmoetten, had Vandersteen net *Prinses Zagemeel* en *De bokkerijder* gepubliceerd in de kranten van de Standaard-groep en liep *De witte uil* als dagstrip. Leblanc bewonderde het succes en vooral de werkkraft van deze “charmante jongeman”. Het klikte meteen tussen de uitgever en de tekenaar, die al van vroeger bevriend was met hoofdredacteur Van Millegheem. Een akkoord werd snel bereikt, want elk van de drie partijen had goede redenen om enthousiast te zijn. Raymond Leblanc won er een grote ster bij, Karel Van Millegheem haalde een grote Vlaamse kompaan in huis en Willy Vandersteen zag *Tintin* als een eerste stap naar een internationale carrière. Zelfs zijn Vlaamse uitgever, de N.V. Standaard-Boekhandel, vond het een prachtkans om Suske en Wiske een ruimere bekendheid te geven.

Iedereen blij dus, maar de grote baas van Lombard wist dat er nog een vervaarlijke hindernis genomen

moest worden... Want wat zou Hergé ervan vinden? De schepper van *Kuifje* was in 1946 aangesteld als artistiek directeur van *Tintin/Kuifje* en waakte in die hoedanigheid over de grafische en redactionele integriteit van

De Vader van Suske en Wiske

TOEN ik aan een trouw lezer, die af en toe eens op onze redaktie komt, vertelde dat **Suske en Wiske** hun nieuwe avonturen in « *Kuifje* » zouden vertellen, toen had mijn jonge vriend ineens tientallen vragen te stellen: **Wanneer** 't er zou van komen, waar ze zouden op aftrekken, of Lambik van de partij zou zijn, hoe 't nieuw verhaal zou heten, enz. En nadat ik op al die vragen een antwoord verstrekt had, kwam mijn bezoeker er met een nieuwe voor de pin: Hij wou weten of we die beroemde vader van Suske en Wiske in « *Kuifje* » aan de lezers zouden voorstellen, zoals we in een vorig speciaal nummer met al onze andere tekenaars eens gedaan hebben. Dat heb ik toen beloofd aan mijn vriendje, want ik weet dat hij stellig niet de enige is die over Willy Vandersteen wat meer zal willen vernemen.

Het allereerste vervolgverhaal dat de vader van Suske en Wiske getekend heeft, heette: « *De koers van Braschaat* ». Willy was toen nog 'n kleine kadee, maar reeds de koning van de rakkersbende van zijn wijk, ergens bij de Antwerpse haven. Zijn mannen legden hun centen samen om het krijt te kopen, waarmee hun « artist » zijn boeiende geschiedenissen op de stoepen en op de muren zou kunnen tekenen.

Willy was dus voorbestemd om tekenaar te worden, en van zijn 13 jaar af trok hij naar de avondcursussen van de Akademie voor Schone Kunsten en een jaar later trok hij op stiel bij een beeldhouwer, maar daar is Willy maar 'n verstrooide leerling geweest. Hij had aan zoveel andere dingen te denken: hij was intussen lid geworden van de scoutsbeweging.

Vóór de oorlog had de vader van Suske en Wiske zich reeds ernstig aan het tekenen gezet. Hij maakte illustraties voor kinderbladen. Maar 't begon voor goed tijdens de oorlog. Een uitgever had hem een volledig tekenverhaal gevraagd en hem slechts vijf da-

uur geslapen had, zijn tekeningen bij de uitgever had ingeleverd, bleef het werk dat hij in 't zweet zijns aanschijns had gemaakt, nog een jaar lang in de schuif liggen... Hij liet er zich echter niet door ontmoedigen, want hij schoot opnieuw aan 't werk en creëerde voor een andere uitgeverij de albumreeks die we verleden jaar in ons boekenhoekje besproken hebben: « *Zo ik 'n Eskimootje was...* », « *Zo ik 'n riddertje was...* », enz.

Maar in de Winter van het oorlogjaar 1943, toen de familie Vandersteen (niet te verwarren met de familie Smoek) te Antwerpen in de Kreeftstraat, n° 5 woonde, werden er daar op een nacht, rond drie uur in de morgen, terwijl de luchtafweerkanonnen de hemel verscheurden, twee kinderen geboren, die sindsdien in heel Vlaanderen beroemd geworden zijn: **SUSKE** en **WISKE**!

De vader van Suske en Wiske heeft me beloofd dat zijn kinderen in hun nieuw avontuur met het Spaans spook, vrolijke uren zullen beleven!...

Ik ben benieuwd om te vernemen wat onze lezers en lezeressen over dit nieuwe verhaal van Willy Vandersteen zullen zeggen. Alle vragen, wenken en kritieken zijn welkom. En indien jullie menen dat 'n halve bladzijde van « *Het Spaans Spook* » te weinig is, dan moeten jullie 't maar schrijven. Ik verwacht vele brieven!

JOHAN.

De geboorte van Wiske.

De publicatie van de eerste stroken van *Het Spaanse spook* in het weekblad *Kuifje* werd voorafgegaan door een artikel over 'De vader van Suske en Wiske'

het weekblad. Hij had zich in het recente verleden een eerste keer zeer laatdunkend uitgelaten over Jacques Martin, een andere *poulain* van Leblanc. Deze Franse tekenaar, de geestelijke vader van Alex, zou enkele jaren later nota bene zijn rechterhand worden binnen de Studios Hergé. De uitgever voelde een nieuwe onweersbui al hangen. Hoe zou Hergé reageren op Vandersteens ongeremde tekenstijl en tomeloze verbeelding? En zou Vandersteen zich kunnen verzoenen met Hergés strikte narratieve en stilistische regels?

“Onmogelijk! Hebt u zijn tekeningen al gezien?” Zo herinnerde Raymond Leblanc zich in 2005 Hergés eerste reactie op de aankondiging dat de tekenaar van Suske en Wiske bij *Tintin* zou komen werken. Een genadeloze *njet* dus. Vandersteen kreeg dit natuurlijk te horen en moest toch even slikken. Vele jaren later vertelde hij het zelf als volgt: “Het eerste verhaal waarmee ik bij Hergé aankwam, heeft hij botweg geweigerd. Mijn humor en mijn fantasie noemde hij ‘*se moquer du public*’. En ‘*typiquement flamand*’: slecht getekend, boers en volks.” Leblanc en Van Milleghem wisten de artistiek directeur echter te paaien. Zij beloofden dat de Vlaamse nieuwkomer zich zou aanpassen aan de stijl van het weekblad. En als bij wonder gebeurde dat ook, omdat Vandersteen een immense bewondering had voor Hergé en diens personage Kuifje. En omdat hij koste wat het kost wou doorbreken aan de overzijde van de taalgrens.

Met God als tekenleraar

Als een nederige en leergierige pupil aanhoorde hij de kritiek van de meester en paste hij zijn strips aan. “Te karikaturaal (...). Ja, ik had nog geen stijl”, aldus de Antwerpse tekenaar in 1984. “Hergé heeft me dus uitgelegd hoe het moest. We begonnen toen te meten. Hoe dikwijls past de kop van Lambik in zijn lengte, enzovoorts. Zo zaten we te schaven.” Twee jaar eerder had Vandersteen het nog straffer verteld: “Uiteindelijk was het Hergé die me op de vingers heeft getikt: ‘Bon, zo zal het niet gaan voor *Tintin*.’ Hij legde mij zijn visie uit, en ik ben hem daarin gevolgd, want voor mij was hij een god.”

De aanpassing van Vandersteens tekenwerk, evoluerend van de ongeregelde, spontane tekenstijl van zijn oudste rode albums naar de strakke klare lijn-stijl ‘à la Hergé’, nam niet meer dan twaalf platen van zijn eerste verhaal voor *Tintin* in beslag. Op de allereerste stroken van *Le Fantôme espagnol*, die op 23 september 1948 in de Franstalige versie van het weekblad verschenen, kwamen de drie hoofdpersonages nog in beeld met hun veel

te grote hoofden en hun veel te korte beentjes. Vooral het uiterlijk van Wiske, met haar peervormige hoofdje, bolle wangen en door een strikje bijeengehouden steile haar, moet Hergés maag hebben doen keren.

In het Nederlandstalige *Kuifje* waren deze nieuwe helden een week eerder al verschenen. Op twee stroken, met daarboven een artikel over ‘de vader van Suske en Wiske’. Om die andere vader, die van Kuifje, enigszins te sparen, was de eerste verschijning van Bob et Bobette met een week uitgesteld. Op 16 september moest eerst *Tintin au pays de l’or noir*, het nieuwe verhaal van Hergé zelf, alle aandacht krijgen. In de weken die volgden, ontving echter ook Georges Remi zijn exemplaar van *Tintin*, met daarin de ‘misvormde’ figuurtjes van Vandersteen. Het was wellicht in die periode dat hij heeft ingegrepen om de nieuwkomer een paar lessen te leren.

En inderdaad, zodra de drie hoofdfiguren door het Spaanse spook waren weggetoverd naar de Nederlanden van de zestiende eeuw, veranderde hun allure. De verhouding van hun hoofden, rompen, armen en benen werd geleidelijk aan natuurlijker. Hergé had trouwens op voorhand tante Sidonie al uit zijn *Tintin* verbannen. “Maar Lambique en Bob en Bobette mochten blijven. Toen heb ik Bobette krulletjes gegeven. Nog wel met een strikje achteraan. Oh, toen was ze opeens *mignonne*”, zo getuigde Vandersteen over die ingrepen. De miraculeuze gedaanteverwisseling van Wiske vond zowaar plaats in het kerstnummer van het weekblad (23 december 1948). Op de cover zijn Kuifje en zijn vrienden afgebeeld, knielend voor een kribbe alsof ze om dat wonder aan het bidden waren.

W. Van der Steen

SUSKE EN WISKE

HET SPAANSE SPOOK

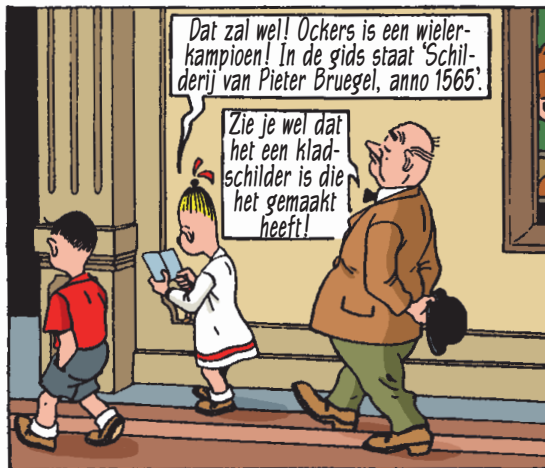

Zeg, hebben jullie dit schilderij gezien? Wat een mooie kleuren!

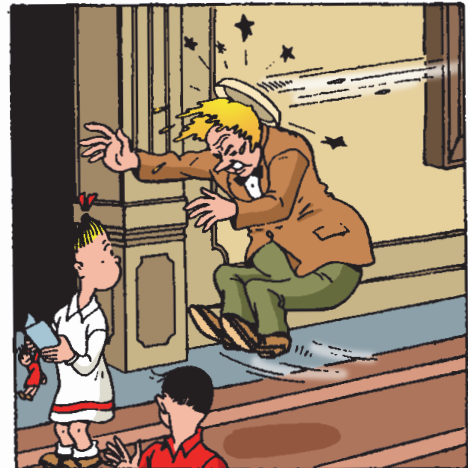

Pff... En wat dan nog! Ik ken de kladschilder die het gemaakt heeft! Een zekere Ockers... STANNEKE OCKERS!

Dat zal wel! Ockers is een wielerkampioen! In de gids staat 'Schilderij van Pieter Bruegel, anno 1565'.

Zie je wel dat het een kladschilder is die het gemaakt heeft!

Ik denk dat het vanuit die deuropening kwam!

Welke flauwe plezante heeft een bord rijstpap in mijn nek gekeild?! En dan nog zonder suiker!

Een bord rijstpap?! Had ik het niet gedacht!

Dat moet de dader zijn! Hier! Proef er ook maar eens van!

Niemand te zie... Au!

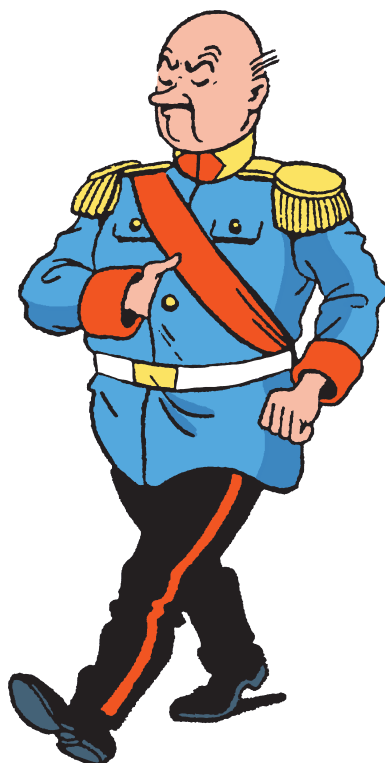
Aha! Nu heb ik je, ouwe taaie! Wacht! Ik zal je...

Halt! Stop! Wacht! Ik was het niet! Het was... heu... Het was het SPOOK!!!

W. Van der Steen

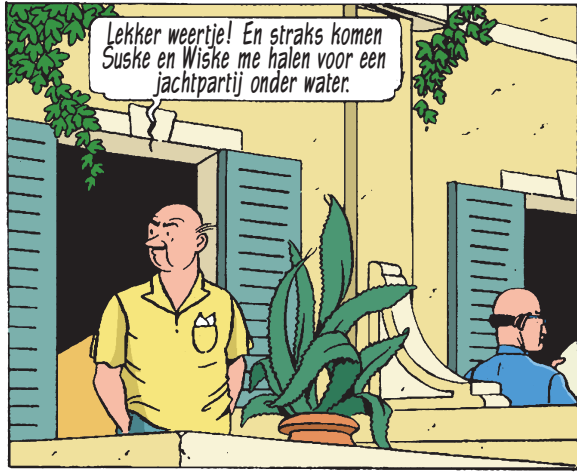
SUSKE EN WISKE

DE BRONZEN SLEUTEL

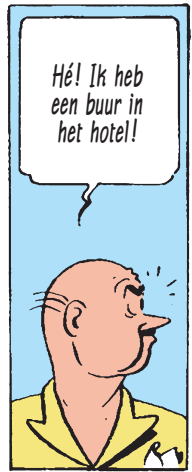

SUSKE, WISKE EN LAMBIK ZIJN MET VAKANTIE IN MANTON, AAN DE MIDDELLANDSE ZEE...

Lekker weertje! En straks komen Suske en Wiske me halen voor een jachtpartij onder water.

Hé! Ik heb een buur in het hotel!

Een telegram uit Mocano voor meneer de graaf!

!

Laat de wagen voorrijden. Ik vertrek meteen!

Meneer de graaf heeft zijn telegram op tafel laten liggen... Wat kunnen mensen toch verstrooid zijn!

WAAR EEN SPEELS BRIESJE BLAAST HET TELEGRAM VAN DE TAFEL...

...EN LAAT HET IN DE KAMER VAN LAMBIK BELANDEN.

Ik ben niet nieuwsgierig, maar toch...

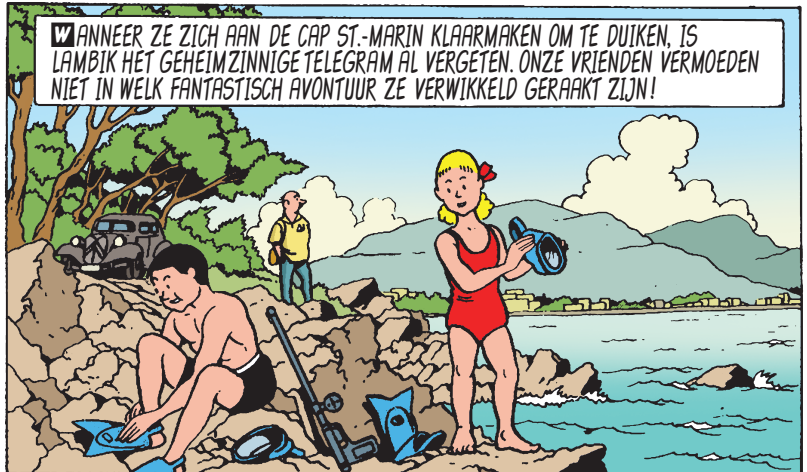

Graaf Brocca... Zwarte boot vorige nacht aangekomen - STOP - ligt vandaag nog voor Mocano - STOP - kom meteen - STOP - getekend X.

Lambik! We zijn klaar, hoor! Waar gaan we nu jagen?

Aan de Cap St.-Marin. We gaan er met de auto heen.

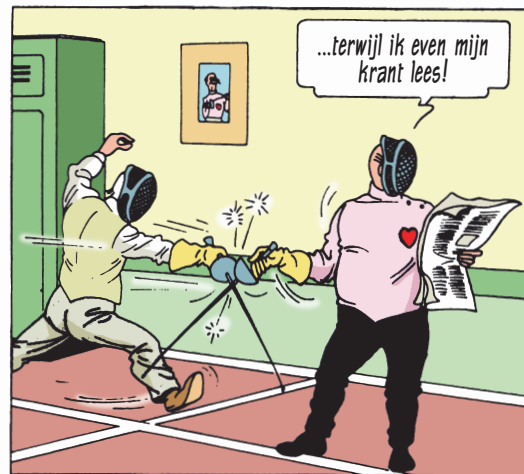
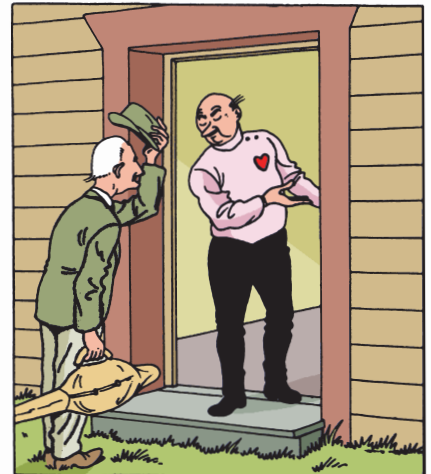
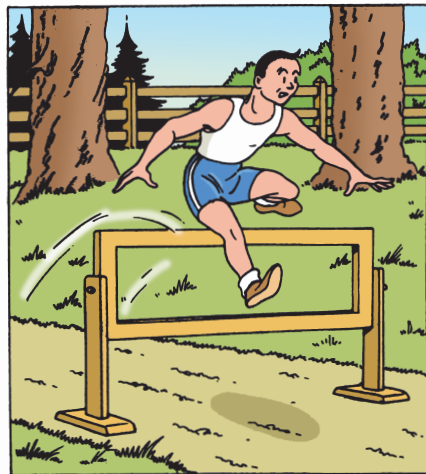
WANNEER ZE ZICH AAN DE CAP ST.-MARIN KLAARMAKEN OM TE DUIKEN, IS LAMBIK HET GEHEIMZINNIGE TELEGRAM AL VERGETEN. ONZE VRIENDEN VERMOEDEN NIET IN WELK FANTASTISCH AVONTUUR ZE VERWIKKELD GERAAKT ZIJN!

W. Van der Steen

SUSKE EN WISKE

DE TARTAARSE HELM

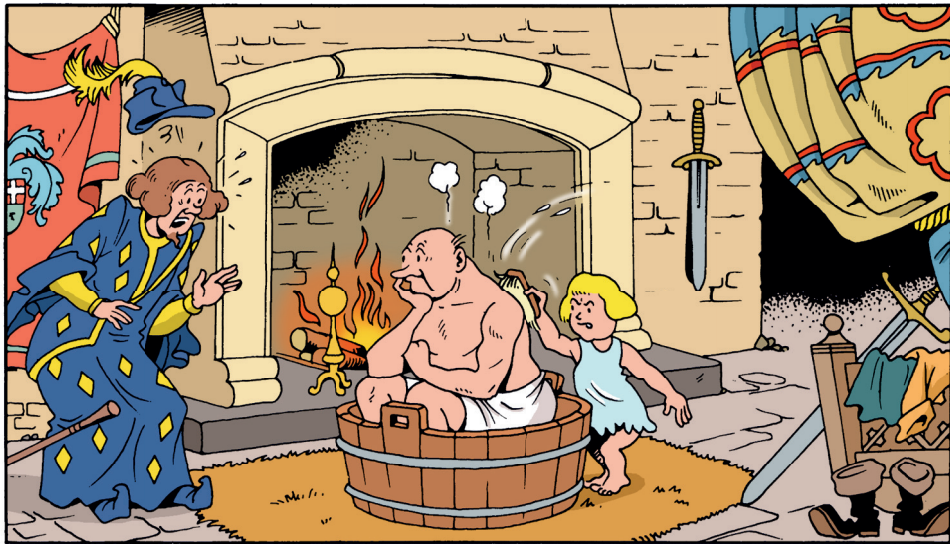

W. Van der Steen

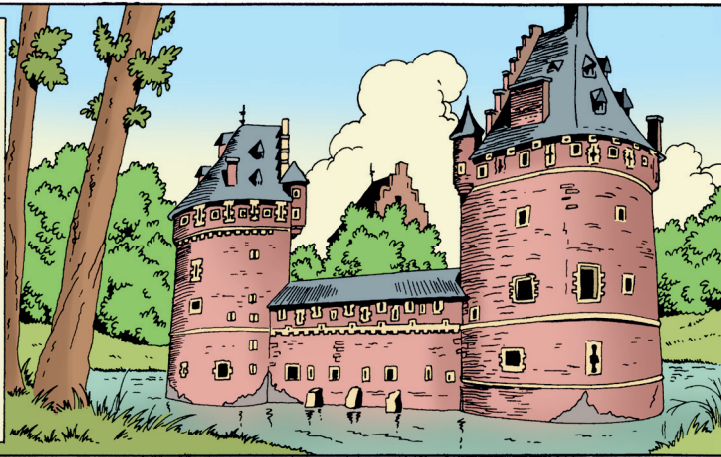
SUSKE EN WISKE

DE SCHAT VAN BEERSEL

HET FEOUDAAL SLOT VAN BEERSEL, OP 13 KM VAN BRUSSEL, DATEERT VAN 1300 EN KENDE EEN BEWOGEN VERLEDEN. IN 1928 WERD HET GERESTAUREERD DOOR DE ZORGEN VAN DE 'LIGA DER VRIENDEN VAN HET KASTEEL VAN BEERSEL' EN ALS MUSEUM VOOR HET PUBLIEK TOEGANKELIJK GESTELD.

SEDERT ENKELE JAREN WORDEN ER OP HET PRACHTIGE BINNENPLEIN TONEELVOORSTELLINGEN IN OPENLICHT GEGEVEN. OP HET OGENBLIK DAT ONS VERHAAL BEGINT, VOERT EEN KRANIG GEZELSCHAP HET MEESTERWERK 'GEEN VERLOF VOOR DE MUSKETIERS' OP... SUSKE, WISKE EN LAMBIK WONEN DE VERTONING BIJ.

TIJDENS EEN PAKKENDE PASSAGE, WAARBIJ DE 'GOEDE' DUELLEERT MET DE 'SLECHTE' ONDER DE OGEN VAN DE KASTEELVROUW, KIJKEN SUSKE, WISKE EN LAMBIK GESPANNEN TOE...

Die mannen kunnen nogal schermen, hè! De schermmeester die het hun geleerd heeft, moet erg knap zijn!

Oei! De held was er bijna aan! Ha, hij gaat opnieuw ten aanval! Oei, nu wordt hij weer...

IK ZEI, dat het een knap man moet zijn die hun zo heeft leren...

Stille! Sssst!

Ssssttt!

Toe, Wiske, vraag hem nu toch eens wie die knappe man is die hun zo heeft leren schermen. Het is hijzelf natuurlijk!

HET TONEEL WORDT STEEDS BOEIENDER. BOVEN OP DE RINGMUUR SPEELT DE BEGAAFDE ACTRICE, MADELEINE FLEUVE, MET OVERTUIGING DE ROL VAN KASTEELVROUW...

OP ZEKER OGENBLIK STAART ZE OMHOOG... HAAR BLIK VERSTART PLOTSELING...

ZE DEINST VERSCHRIKT ACHTERUIT... VALT UIT HAAR ROL... EN STRUIKELT MET EEN LUIDE GIL VAN DE RINGMUUR...